

2016-12-29

Strålsäkerhetsmyndigheten

171 76 STOCKHOLM

Öppet brev till Strålsäkerhetsmyndigheten med anledning av avtal mellan SKB och ESS om slutförvaring av radioaktivt avfall

European Spallation Source (ESS) har slutit ett ramavtal med Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) om slutförvaring av radioaktivt avfall. ESS har för avsikt att bedriva den verksamhet som ger upphov till det radioaktiva avfallet i nordöstra Lund. Vi i Lunds Naturskyddsförening (LNF) är mycket oroade med anledning av innehållet i avtalet. Vi vill med detta brev uppmana Strålsäkerhetsmyndigheten att inte tulla på strålsäkerheten för oss Lundabor eller de andra människor på okänd plats i Sverige som kan komma att bo och verka i närheten det radioaktiva avfall som ESS vill producera.

Innehållet i avtalet ger anledning att tro att provisoriska lösningar kommer att krävas, vilket kan medföra att Lund måste mellanlagra det radioaktiva avfallet under flera decennier om ESS får tillstånd till provdrift mot bakgrund av avtalet.

ESS har fått tillstånd enligt miljöbalken och strålskyddslagen att anlägga en spallationsanläggning för materialforskning i utkanten av Lund. Av tillstånden följer att anläggningen inte får tas i provdrift och inget radioaktivt avfall får produceras förrän ESS kan visa att det finns någon som kan ta emot och slutförvara det radioaktiva avfallet.

Det avtal som slutits visar att SKB under lång tid framöver inte kommer att kunna ta hand om det radioaktiva avfall som ESS vill producera. Det gäller både kortlivat och långlivat avfall. Den anläggning i Forsmark där *kortlivat* radioaktivt avfall slutförvaras av SKB i dag är snart full, och SKB uppger i avtalet att man inte räknat med avfallet från ESS i den ansökan om att bygga ut förvaringen som lämnats in. Lika osäkert är avtalet när det gäller *långlivat* avfall. På sin hemsida uppger SKB att slutförvaret för långlivat låg- och medelaktivt avfall (SFL) bara finns som koncept. I slutet av 2020-talet tror SKB att de kan välja en plats för SFL, och först i mitten av 2040-talet beräknar de att det kan vara klart. Detta ska sättas i relation till att ESS planerar att starta provdriften av spallationsanläggningen 2019, och att den beräknas vara i full drift 2025. Detta skulle innebära cirka 25 års produktion av långlivat avfall som ingen vet var det ska förvaras.

Vi i LNF menar att detta avtal inte kan tolkas som att ESS har hittat en part som kan slutförvara avfallet. Det finns alltså en stor risk att det radioaktiva materialet kommer att mellanlagras i Lund på obestämd tid på samma sätt som resterna av det rivna Barsebäcksverket nu lämnats i Kävlinge i väntan på att SFL ska bli verklighet. Anmärkningsvärt är att beslutet att mellanlagra avfallet i Kävlinge fattades mot kommunens och lokalsamhällets vilja.

2016-12-29

Lunds kommun har under lång tid visat en blåögd optimism i förhållande till etableringen av ESS. Det senaste exemplet på detta är kommunfullmäktiges beslut i december 2016 att godkänna detaljplanen för forskarbyn Science Village Scandinavia. Där har länsstyrelsen konstaterat att planförslaget saknar redovisning av risk- och säkerhetsaspekter för den föreslagna markanvändningen i relation till ESS och att Strålskyddsmyndighetens pågående prövning inte kommit så långt att det är möjligt att ta ställning till beredskapszoner eller behov av skyddsåtgärder.

Lunds kommun har inte i sin planering av markanvändningen tagit hänsyn till att plats kan behövas för ett mellanlager av låg- och medelaktivt avfall under minst 25 år.

Vi uppmanar Strålsäkerhetsmyndigheten att göra samma konstaterande som LNF. ESS har ännu inte visat att någon kommer att ta hand om det radioaktiva avfallet från den planerade forskningsanläggningen på ett säkert sätt. Avtalet mellan ESS och SKB innehåller bara luftslott.

Per Blomberg
Ordförande i Lunds Naturskyddsförening

Lunds Naturskyddsförening LNF är en lokal krets med över 3700 medlemmar inom riksorganisationen Naturskyddsföreningen. Det är en ideell förening som sprider kunskap och skapar opinion på natur- och miljövårdens områden. Vi vill visa vägen till ett samhälle som inte tar orättvist stort utrymme i anspråk på bekostnad av naturen, människor i andra delar av världen och kommande generationer.